

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Maierjevci.

Resnico samo piši vestni zgodovinar!
A. Aškerc.

V.

Ošabnost in prepotenca Maierjeva še ni dosegla viška predrznosti, njegova uradna osebnost se še ni dovolj ujedla v pristranost in kakor požrešna ptica gloje dalje, da se leneno sne še samo sebe. Če hoče — fiat!

Komaj smo končali poročilo o grajskih dekretih, in še ni bilo črnilo tiska v listu suho, že smo zvedeli o novem takem uradnem činu Maierjevem. Kdor hoče izkusiti, kako se ubija dandanes, ko živimo v XX. stoletju, duša učitelju od strani e. kr. okr. šolskega nadzornika, ta naj pride v Ljubljano, in najidealnejšemu učitelju garantujemo, da bo v dveh letih pod Maierjem moralno ubit in da se mu izpremeni ves njegov idealizem do šole v goli mehanizem. Kakor žival v klavnico bo hodil v šolo ter čakal trenutka, da se zasadi vanj želo smrti od strani gospodarja, katerega vlogo igra sedaj v Ljubljani nad učiteljstvom e. kr. okrajni šolski nadzornik.

Sladko je maščevanje, a tem prijetnejše je, če ga človek uganja pod krinko uradnosti, če ga uganja pod krinko objektivnosti, če zlorablja svojo uradno oblast.

Govorimo odkrito: To, da je v seji m. š. sv. dne 4. septembra t. l. e. kr. okr. šol. nadzornik A. Maier predlagal zopet nove grajske dekrete mestnemu učiteljstvu, ni ničesar drugega nego golo maščevanje za našo odkrito besedo, in kakor gotovo je e. kr. okrajni šolski nadzornik tedaj zlorabil uradno oblast, tako gotovo mu garantujemo, da ta zloraba uradne oblasti ne ostane brez posledice in brez kazni. Maier tira stvar do skrajnosti. Ker hoče — fiat!

To, kar uganja danes Maier nad podrejenim mu učiteljstvom v Ljubljani, to je anarhija, in tisti, ki ščitijo take ljudi, so sokrivi te anarhije, bodo odgovorni za posledice tega postopanja, in najsibo potem to e. kr. mestni šolski svet, najsibo potem to e. kr. dež. šol. svet in najsibo e. kr. dež. vlada. Korporacije, ki ščitijo tako uradno inkvizicijo uradnih organov, so sokrivi teh dejanj in so sokrivi, da se naše šole izpreminjajo iz svetišče otroka v klavnice učiteljstva. Zakonolomstvo, ki ga sejete, bo obrodilo sad prokletstva!

Zakaj je dal Maier po objavi naših člankov zopet nove grajske dekrete še nekaterim učiteljem? To zato, da pred svetom zopet vnovič dokaže, da je resnica, kar smo pisali.

Prvemu ga je dal zato, ker smo odkrili pred javnostjo resnico in krivico, ki se mu je godila od strani e. kr. okr. šol. nadzornika; drugemu ga je dal zato, ker smo odkrili pred javnostjo, kako e. kr. okr. šol. nadzornik A. Maier opravlja svojo službo površno in kako na podlagi tega krivično obsoja učiteljstvo; tretjemu ga je dal zato, ker smo pred svetom odkrili Maierja kot „pedagoškega pisatelja“, kot umazanega kramarja, kot „srako s pavjim perjem“, ki je učne slike — spisane od podrejenega učiteljstva in pridobljene na podlagi uradnega vpliva — izdajal kot svoje blago in delal z njimi kupčijo.

Grdo maščevanje je to, nevredno moža, da zaradi tega sedaj izda še naknadno nove grajske dekrete prizadetim učiteljem, da se e. kr. okr. šol. nadzornik, ki je po zakonu dolžan, ščititi podrejeno učiteljstvo, spozabi tako daleč, da v jasni luči pokaže svojo uradno pristranost in svojo uradno moč izrablja v osebno maščevanje!

Učitelji, ki jih je še pred par leti kvalifikoval kot najboljše učne osebe, kot idealne in vzorne učne osebe, so sedaj — kar v momentu — postali popolnoma nesposobni in so iz ekstreme najboljših skočili v ekstrem najslabših.

Pač težko si mislimo, da je to sodba, ki se je izvršila v stadiju normalnosti.

Višek zakonolomstva je pa to, da e. kr. okr. šol. nadzornik izda tako sodbo in obsodbo podrejenemu učitelju šele na koncu počitnic, ko se prizadeto učiteljstvo ne more več poslužiti pravomočnih sredstev, da bi se pritožilo na višjo instanco in zahtevalo deželno šolsko nadzorstvo! To je hudodelstvo in zakonolomstvo, ki bi imelo zanimati tudi državnega pravdnika, zakaj kakor hitro se prične zakonolomstvo od strani uradnih oseb sistematiško gojiti, nam ni pričakovati le anarhije, temveč tudi revolucije.

C. kr. okr. šol. nadzornik A. Maier naj bo prepričan, da ta njegov protipostavni čin ne ostane brez posledice, da bomo gnali stvar do skrajnosti, do najvišjih instanc in da se končno poslužimo tudi staršev, da tudi ti izpregovore o tem svojo besedo!

Klicali ste vraga, mi ga vam pokažemo! Struna je napeta preko mere, zato naj — poči!

VI.

Po § 25. dež. zakona z dne 29. aprila 1873. l. bi se morala suplentska in provizorna učna mesta vedno razpisati. Toda ni se toliko držati te formalnosti, ker pridejo slučaji, da je nujno potrebno nastaviti učno osebo, zato se tudi ne menimo v tem slučaju toliko za razpis in se tudi ne bomo z njim pečali.

Pač pa nas zanima reševanje personalnih zadev suplentov in prov. uč. oseb od strani Maierja, ker to reševanje je nekaj gorostasno krivičnega, je nekaj protizakonitega, in je menda Maier specialiteta v reševanju personalnih zadev na ta način, kakor so se po Maierjevi iniciativi nasilno izvršila dne 4. sep. t. l. v seji m. š. sv. ljubljanskega.

Maier ni samo krivično in nasilno postopal v tem slučaju s prosilci, temveč je tudi direktno preziral šolsko korporacijo in ji je kratil rje zakonodajne pravice in nje avtoriteto, ker si je avtokratsko prilastil neomejeno in samovoljno oblast nad njo.

O tem, da Maier kratkomalo dekretira svojo hčer za otroško vrtnarico in eno za volonterko, niti besede ne rečemo, ker smo ljudje in privoščimo vsakomur mesto, če je zanje kvalifikovan. Ni pa vseeno to, da Maier zaradi kompetence svoje hčere prezira pri oddaji služb starejše in bolj kvalifikovane učne osebe; posebno krivično je pa to zategedel, ker Maier prinese prošnjo svoje hčere

še k seji v žepu, je ne da protokolirati in hoče iti na ta način preko vseh od šolske korporacije protokoliranih prošenj. To je preziranje šolske korporacije in protipostavna pot za oddajo služb, ki bi si jo najmanj smel dovoliti e. kr. okr. šol. nadzornik. Taka oddaja služb je torej neveljavna, ker je protizakonita!

Danes vlada v Ljubljani lex Maier-Jeglič, to je oni nadučitelj, ki je napravil največ protipostavnosti izmed vseh kranjskih nadučiteljev in Slomškarjev in ki je dobil sedaj zaslombo v e. kr. okr. šol. nadzorniku. Prej je ubijal suplente moralno Jeglič sam z zlorabo uradne moči, sedaj je stopil v službo k njemu še Maier. Par nobile fratrum.

Tudi tega, da je Maier zagotovil suplentu, ki je služil že v Ljubljani, da ostane še na svojem mestu in da ga bo predlagal v seji m. š. sv., kar je ponovil še tri dni pred sejo; da pa je nastopil potem pri seji proti njemu, ne zamerimo Maierju, ker je to njegova zadeva in zasebno razpoloženje njegovih možganov. O tem slučaju izpregovorimo posebno besedo! Nemara tudi sodišče!

Ni pa nam vseeno, da Maier namenoma prezira kvalifikacijo kompetentov za suplentska mesta v Ljubljani, da se ozira pri tem le na svoje subjektivne — osebne — simpatije do posameznih kompetentov in da pri tem namenoma spači ali pa namenoma prezre kvalifikacijo in kompetente.

Položaj je bil sledeči: Za suplenturo v Ljubljani so prosili štirje kompetenti. Od teh so trije že služili v Ljubljani in eden je bil izprašani uč. kandidat, ki je maturiral le iz dveh predmetov, je dovršil maturo skoro z odliko in je vložil prošnjo že začetkom avgusta.

Pri seji ni bila oddaja provizornih mest na dnevnem redu, zato Maier spravi to vprašanje na dnevni red — pri slučajnostih.

Maier imenuje dva že dosedaj službujoča pom. učitelja še nadalje za ista mesta — kar se sprejme, tretjega pa — odkloni. Na vprašanje, naj poda vzrok odklonitve, Maier molči . . .

Pričakovati je bilo, da Maier sedaj predlaga onega edinega prosilca, katerega prošnja je bila vložena že od začetka avgusta na m. š. sv. in ki je skoro z odličnim uspehom dovršil maturo.

Ne! Maier popolnoma — seveda namenoma! — prezre to kompetenco in privleče iz žepa od m. š. sv. neprotokolirano prošnjo nekega učit. kandidata, ki sta ga par dni pred sejo slučajno ujela z Jegličem na ulici ter ga animirala za to mesto.

Na vprašanje o izpričevalu pravi Maier, da ga ni videl!

Ne gre nam za osebo, še manj, da bi bili osebni; govorimo resnico in podamo pravo kvalifikacijo tega Maierjevega-Jegličevega kompetenta: Učiteljske je študiral šest let, ves selje in veselice so mu bile ideal, nastopa ni izdelal nobenega sam, domače naloge mu je delal neki profesor (ne z učiteljskega), maturo je komaj in komaj napravil po milosti.

Maierjeva pristranost je torej odkrita: zoper suplenta, ki ga je odrinil, ni imel pri inspekcijski konferenci ničesar, tri dni pred sejo je bil še zanj, a kar v momentu ga odklanja; na prosilca, ki je vložil prošnjo na m. š. sv., ki je skoro z odliko dovršil maturo — se ne ozira; protežira pa popolnoma nezadostno kvalifikovano konkurenčno učno osebo, ki sploh prošnje ni vložila! Ta služba je oddana protizakonito, in mora mestni šolski svet imenovanje razveljaviti!

Tako se ubija ljudi, tako se ubija učiteljstvo, tako se od strani e. kr. okr. šol. nadzornika ubija šolstvo!

Pa ne samo to; e. kr. okr. šol. nadzornik, ki bi imel varovati avtoriteto šolske korporacije, jo pred svetom prezira in diskredituje; on, ki bi imel čuvati zakon, ga prezira in dela proti njemu!

Za vse krivično, pristrano in protipostavno postopanje, ki se je izvršilo od strani e. kr. okr. šol. nadzornika v tej seji, nosi odgovornost edini Maier, zategadelj mu povemo, da še nismo pri koncu!

S kritiko smo sicer končali, a sedaj stopimo z dejanji zakorak višje!

Maierjevec.

Dne 24. avgusta t. l. se je vršila pri e. kr. deželnem sodišču v Lincu razprava zaradi krive prisega. Ta razprava je bila zanimiva posebno še zaradi tega, ker je bila zapletena v njej in postavljena na pranger gospodujoča klerikalna stranka gornjeavstrijska, ki ji ni nobeno sredstvo preumazano in nobena pot preblatna, če gre za to, da dožene svoj namen.

Neko dozda neznan, plitvo človeče, neki meščanski učitelj v Urfaru, ki je zaradi bogate ženitve in bogatega sorodstva v višjih duhovskih krogih kar čez noč izpremenil svoje radikalno prepričanje in uskočil v klerikalni tabor, je postal pomožni učitelj na takozvanem „katoliškem privatnem učiteljskem“ v Lincu. Kmalu na to je postal ta mož, Huber po imenu, po prizadevanju vladajoče stranke e. kr. okr. šolski nadzornik! Ta plitvi možic je postal naslednik priznanega pedagoga Hödla, ki je bil odlikovan za svoje 35letno delovanje z zlatim zaslužnim križcem s krono! To, kar je Hödl z velikim trudom zgradil, to utegne nesposobnost in krivično postopanje tega človeka podreti prav kmalu.

Za prvo dolžnost svoje nove službe mu je veljalo načelo: iz principa ne nastaviti nobenega kandidata iz državnega učiteljskega — ampak edinole absolvente „katoliškega strankarskega zavoda“, ki postanejo vsi ponižni člani katoliškega (klerikalnega) učiteljskega društva. Neki absolvent „katoliškega“ učiteljskega, ki je kot začasni učitelj izstopil iz „katoliškega“ učiteljskega društva ter pristopil k naprednemu gornjeavstrijskemu učiteljskemu društvu, je

Tudi ljubljanski Maier daje zadnji čas prednost absolutinjam samostanskih učiteljskih. Uredn.

bil kratkoma edino zato odpuščen iz službe! Pa ne samo to. Priznani pedagog, ki so bili na glasu kot vzor pridnosti in delavnosti, je ta strankarski apostol tako brezsrčno šikaniral in preganjal, da jim je popolnoma zagrenil njih poklic!

Ta mož, ki ni poznal niti najnavadnejših zakonitih predpisov, je zidal svojo moč in veljavo na ovaduhih in denunciantih, ki jih je sam organizoval, čeprav je vedel, da s takim početjem demoralizuje učiteljstvo!

Neki učitelj, ki ga je prejšnji nadzornik zaradi neumorne delavnosti in pridnosti vedno hvalil in bil dvakrat odlikovan z najvišjega mesta, ni našel milosti v očeh tega gornjeavstrijskega Lanovca, in sicer zaradi tega ne, ker je sprejel mandat svobodomiselnega učiteljstva k VIII. gornjeavstrijski daželni učiteljski konferenci. Ker ni mogel pobiti drugega vzroka, mu je očital njegove kratke turistovske, oziroma biciklistične hlače. Opoval ga je navzlic jasnim nadzorniškimi predpisom (§ 4), pri lokalni (inšpekcijski) učiteljski konferenci, pri odprtem oknu tako sirovo in neotesano, da so se vsi spogledovali nad tem nadzornikovim nastopom. Ko se je hotel ta učitelj opravičiti, zagrmil nad njim, da mora molčati!²⁾ Na to je pa tožil učitelj nadzornika pri c. kr. okrajnem sodišču zaradi razžaljenja časti. A napravil je račun brez „značajnega“ nadzornika! Ta je bil še pred razpravo v neprestani pismeni zvezi s pričami tožiteljevimi. Posledica te pismene zveze je bila: priče so postale pozabljive in se niso mogle več spominjati besedi, ki jih je rabil njih predstojnik, ki je bil zaradi tega tudi oproščen.

Pri tej razpravi se je prečitelo tudi pismo vpokojenega nadučitelja Fürböcka, v katerem se dokazuje, kako sirovo, oblastno in nedostojno se je nadzornik Huber vedel tudi proti temu svobodomiselnemu učitelju. Nadzornik Huber je vse tajil, kar se mu je očitalo; da, še celo tako predrzen je bil, da je zagrozil Fürböcku s tožbo, ki je pa iz previdnosti ni vložil. Stvar je pa prišla potom časopisja v javnost, in gornjeavstrijski namestnik je kot predsednik deželnega šolskega sveta pozval Hubra, da takih očitkov ne sme kar mirno prezreti, ampak mora tožiti.**)

Na ta poziv je vložil Huber tožbo proti vpokojenemu nadučitelju Fürböcku zaradi žaljenja časti in zaradi razširjanja navidezno neresničnih dejanj. Razprava pri okrajnem sodišču v Urfaru se je končala s popolnim porazom Huberjevimi: nadučitelj Fürböck je bil oproščen, ker je doprinesel dokaz resnice. Nadzornik Huber je v istini nehrlil naprednega nadučitelja, ki je osivel službi, tako-le:

„Preganjal Vas bom do krvi; pobil in upognil Vas bom tako, da boste imeli dovolj, čeprav ste star mož; osramočeni in zaničevani boste morali od tu proč; niti vinarja pokojnine ne boste dobili; tako kazni tudi zaslužite. Vi, podel, zavržen človek! Imamo Vas še vedno v rokah, čeprav ste v penziji!“

Pri tej razpravi je navedel Huber, ki je do skrajnosti vse tajil, kot pričo predsednika krajnega šolskega sveta, kmeta Krallerja, ki je bil prisoten pri tem „razgovoru“. Ta, seveda, izjavi, da ni ničesar slišal! Ker ga je pa postavila cela vrsta drugih prič na laž, je uvedlo državno pravdnništvo zoper Krallerja kazensko preiskavo zaradi krive prisega! Razprava je bila dne 24. avgusta t. l., in sicer pred deželnim sodiščem v Lincu. Kraller deloma prizna in izjavi, da ga je nadzornik Huber takoj po „razgovoru“ v Mattighofnu (dne 7. novembra 1910) pozval, naj ves „razgovor“ s Fürböckem natančno zapiše... V popisu tega „razgovora“ se pa nahajajo taki izrazi, ki so v protislovju z omiko tega krajnega šolskega predsednika.

Drjavno pravdnništvo je na podstavi preiskave izjavilo, da je nadzornik Huber jako sumljiv, da je pri hudoodelstvu Krallerjevem sodelujoč, da je pravzaprav pravi krivec in kot tak hujše obdolžen, kakor pa obtoženec Kraller.

²⁾ Nadzornik Maier je tudi osorno zavrnil učitelja, ki je hotel dati pojasnilo na nadzornikovo poročilo z besedami: „Jaz si svojega poročila ne pustim kritikovati.“ Uredn.

**) Radovedni smo, kdaj pozove deželni predsednik baron Schwarz našega Maierja, da mora tožiti naš list, da nam bo pred sodiščem mogoče nastopiti dokaz resnice in dokazati vse, kar smo o Maierju trdili. Uredn.

Nadzornik, ki je bil kot priča zapri-sežen, ne more zdaj natančno povedati, kaj je govoril, prizna pa, da je mogoče, da je res rabil navedene besede proti nadučitelju Fürböcku, čeprav je prej vse tajil! Izjavil je pa zopet pod prisego, da ni kričal in da ni bil nič razburjen! In vendar so štiri priče dokazale, da je Huber tako kričal, da so se razumele njegove besede celo na daljavo 60 metrov!...

Kraller, nadzornika Hubra glavna priča, je bil zaradi krive prisega obsojen na šest tednov težke ječe z enim postom in na poravnavo vseh stroškov. Tako je postal ta mož žrtev nadzornika Hubra, oziroma gornjeavstrijskih klerikalcev.

Z nadzornikom Hubrom, ki je s svojim terorizmom napram učiteljstvu oškodoval ugled učiteljstva in s to razsodbo pa ugled nadzorovalnih šolskih organov, bo pa v obliki plave pole obračunalo — naučno ministristvo.*)

*) Ako naši Maierjevci sami tega ne store, bo naša skrb, da jim preskrbimo — penzion! Uredništvo.

Učiteljica, žensko vprašanje in gibanje.

Referirala na II. zborovanju sloven. učiteljskih abiturientov in abiturientk gđc. Stihova.

Žena v službi duševnega in telesnega dela.

Kakor hitro se je dovolil ženi dostop do najraznovrstnejših strok šolstva, se ji je s tem dovolil tudi dostop do najraznobarvnejših služb.

Razen v službe, ki so specialno ženske, so: šivanje, pranje, likanje, izdelovanje perila, nakitja, cvetic, pletenje nogavic, kvačkanje čipk, vezenje, predilstvo itd., se je s strokovno in višjo izobrazbo dal tudi dostop v prej nedostopne službe.

Prvi poklici žene so bili malo obrtno delo. A naval kapitalizma je odtrgaval ženo vedno bolj in bolj njenemu pravemu poklicu in jo je nagibal vedno bolj in bolj v svet — na delo.

Celo omoženi ženi ni nič pomagalo sklicevanje na materinske dolžnosti, morala je tudi ona na delo v tvornico in je postala tako žrtev sedanje kapitalistične družbe — družbe izkoriščanja.

Toda ker je kapitalizem prisilil tudi meščansko ženo do pridobitnega dela, si je morala tudi ona poiskati poklic. Preponiževalno se je zdelo meščanski hčeri iti v delavnico, zato si je iskala meščanska žena v prvi vrsti dela v takozvanih višjih poklicih.

Iskala si je trgovske izobrazbe in šla je v trgovino.

Prešla je od telesnega dela, ki vse-kakor često škoduje ženi v njenem pravem poklicu, do pol mehaniško-duševnega dela.

A ni dolgo trajalo, ko je žena na podlagi višje izobrazbe prodrla tudi v urade in danes jo vidimo v njih kot dobro duševno-mehaniško moč.

Izobrazba je ženi odprla pot, da jo danes vidimo že v marsikaterih uradih, jo vidimo kot učiteljico, kot profesorico, da, vidimo jo kot zdravnico itd.

Tako vidimo, da je žena prešla od telesnega dela, ki je bilo njenemu razvoju često kvarno, do duševnega dela in je prodrla v duševnem delu in tozadevnih poklicih že precej daleč.

Prodirla danes celo na polju vede in umetnosti. V tem oziru seveda toliko kolikor je to njeni razvojni stopnji že primerno.

Ellen Keyeva piše v tem oziru sledeče:

„Kjer je potreba konstruktivnega daru, tam so se žene doslej malo odlikovale: niso ustvarile nekakega filozofičnega sistema, ne velike religije, ne velike skladbe, ne monumentalne stavbe, ne klasične drame, ne klasične epopeje. Odlikovale pa so se v eksaktnih vedah, v katerih se jim je sposobnost odrekalo, n. pr. matematiki, astronomiji, fiziki.“

Tudi na polju iznajdb, odkritij in stvarjenja so delavne, četudi se sedaj še nobena ni izkazala s kako epohalno iznajdbo. — Če je bila današnja inferiornost na vsakem tem polju naravna usoda žene, to bo mogoče določiti šele tedaj, ko bodo žene že več rodov imele pravico do iste

izobrazbe kakor moške in isto izpodbudo od doma in družbe. — Morda je bila njena genialnost dosedaj ovirana ali pa je — in jaz mislim, da je to — posebne vrste, različna od moške.“

Tako poroča Ellen Keyeva o prodiranju žene do najvišjega duševnega dela.

Eno lahko trdimo: žena danes prodirla — čeprav ne v masah — tudi v višje poklice!

Izmed vseh ženskih poklicev pa je po splošni sodbi ženi najbolj primeren in prikladen poklic učiteljice.

To je duševni poklic žene, v katerem lahko razvija žena vsa svojstva, potrebna k ženskemu razvitku, vsa materinska svojstva.

Je pa tudi poklic učiteljice najbolj soroden s poklicem materinstva, ker vrši nalogo matere: pouk in vzgojo mladine — otrok.

Če pridružimo poklicu učiteljice še narodno-socialno delo, je to najidealnejši del rešitve ženskega gibanja — za nas.

Z ozirom na državni ljudskošolski zakon, pa nam je pripomniti, da ima žena tu iste hibe v pravicah kakor pri drugih poklicih in da je zakonu pridajati in odvzeti še marsikaj — preden bo v soglasju s sodobnim ženskim gibanjem in zahtevami žene v tem poklicu.

Preosnova državnega ljudskošolskega zakona si mora vzeti tudi žensko vprašanje za podlago, če se hoče ta preosnova rešiti pravično!

(Konec.)

VIII. deželna učiteljska konferenca

se vrši v Gradcu v dneh 11., 12. in 13. septembra 1911.

Dnevni red razprav je sledeči:

1. Revizija učnih načrtov za občne ljudske šole.

2. Poročilo o imeniku za ljudsko šolo (eventualno meščansko šolo) potrebnih učil, ki se izda v smislu § 18. šol. in učnega reda. V zvezi s tem je: Poročilo o novi stenski karti Štajerske od Rothauga in Trunka.

3. V koliko je ideja stvarilnega dela kot poučni princip vobče in v posameznih učnih predmetih ljudske in meščanske šole že sedaj izvedljiva.

4. Poročilo o bistvu eksperimentalne didaktike in v koliko se ljudska šola lahko na eksperimentalnih poizkusih udeležuje.

5. Osnutek službenega predpisa za učitelje in učiteljice na ljudskih in meščanskih šolah.

6. Reforme uradnih konferenc.

*

Odposlanci k deželni učiteljski konferenci iz slovenskega Štajerja so:

1. Šolski okraj Brežice: Knapič Ivan, nadučitelj v Vidmu.

2. Šolski okraj Celje (okolica): Ljudevit Černej, šol. voditelj v Grižah in Ernest Slanc, nadučitelj v Petrovčah.

3. Šolski okraj Gornji grad: Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu.

4. Šolski okraj Konjice: Henrik Schell, nadučitelj v Žrečah.

5. Šolski okraj Kozje: Valentin Pulko, nadučitelj v Dobjem.

6. Šolski okraj Laško: Anton Gnus, nadučitelj v Dolu, in Hildegard Rieger, učitelj v Trbovljah-Vodej.

7. Šolski okraj Ljutomer: Ivan Robič, ravnatelj v Ljutomeru.

8. Šolski okraj Mahrenberg: Franc Witzmann, nadučitelj v Ribnici.

9. Šolski okraj Maribor (okolica): Matija Lichtenwallner, učitelj v Rušah, in Avgust Požegar, nadučitelj v Žiteški vasi.

10. Šolski okraj Ormož: Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu.

11. Šolski okraj Ptuj: Ivan Kaukler, nadučitelj v Ptujski okolici, in Miha Vauhnik, nadučitelj pri Sv. Marku.

12. Šolski okraj Rogatec: Martin Sotošek, nadučitelj v Žetalah.

13. Šolski okraj Sevnica: Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici.

14. Šolski okraj Slovenjgradec: Franc Vrečko, ravnatelj v Slovenjgradcu.

15. Šolski okraj Slovenska Bistrica: Josip Kokl, nadučitelj v Studenih.

16. Šolski okraj Sv. Lenart: Josip Maurič, nadučitelj pri Sv. Trojici.

17. Šolski okraj Šmarje: Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici.

18. Šolski okraj Šoštanj: Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju.

19. Šolski okraj Vransko: Fran Lorber, nadučitelj v Braslovčih.

20. Šolski okraj Zgornja Radgona: Josipina Kren, učiteljica v Št. Petru.*)

*

Adolf Bischofberger, nadučitelj v Deutschlandsbergu, je izdelal: Osnutek normalnega učnega načrta za obče ljudske šole na Štajerskem, ki ga je dal tiskati c. kr. deželni šolski svet in ki so ga dobili vsi odposlanci, ker bo služil za podlago posvetovanja in sklepanja o tem referatu.

*) Upamo, da nam kateri tovarišev delegatov pošlje o konferenci natančnejše poročilo. Uredn.

Zborovanje Slomškove Zveze.

V zadnji številki smo že nakratko poročali o zborovanju Slomškove Zveze, ki se je vršilo dne 7. t. m. v Rokodelskem domu v Ljubljani. Obljubili smo tedaj, da priobčimo Jakličev in Lampetov govor doslovno, da bo mogoče našim čitateljem presoditi, s kakimi lažmi in s kako prazno slamo sta imenovana imenitnika krmila uboge poslušalce. Danes izpolnjujemo to obljubo in objavljamo oba govora natanko tako, kakor ju je natisnil „Slovenec“ z dne 7. septembra (štev. 205), pridržujoč si seveda pravico, da napišemo o priliki tudi komentar.

„Slovenec“ piše, da je občni zbor otvoril predsednik Sl. Zv. državni in deželni poslanec Jaklič, ki je pozdravil navzoče ter v kratkih potezah očrtal razmere kranjskega učiteljstva. Med drugim je izvajal sledeče: Naše vrste se množe! To so konstatirali nehote naši tovariši iz nasprotnega tabora, kajti oni jih izkazujejo v svojih vrstah čedalje manj. Vendar so še vedno v večini. Situacija je sledeča: Klika v Ljubljani ima v rokah učiteljska društva, tiskarno, vdovsko društvo itd. Kako je dobro preskrbljena! Ta klika identificira svoje interese z interesi učiteljskega stanu. Potem je na deželi nekaj njenih podreptnikov in priganjačev, ki izvršujejo delo mešetarjev. Klika se je zadnje čase nekoliko potuhnila, spustila pa je na delo tiste svoje podreptnike. Ogromna večina liberalnega učiteljstva je pa s svojim vodstvom skrajno nezadovoljna. Čutijo, da jim škoduje politika njihovega vodstva. Toda ta večina ne pomeni ničesar, ker nima toliko poguma, da bi nastopila proti kliku. Ta ogromna večina liberalnega učiteljstva je samo za to tukaj, da izvoli in plača vsako leto nekaj delegatov, da ne gre Jelenc sam na letno skupščino zaveze. Ta klika terorizira svoje ljudi in jih izkorišča. Kliki ni zadosti, da plačujejo učitelji obresti njihovih podjetij, vzdrževati morajo še „Učiteljskega Tovariša“. Mnogi ga morebiti šečitajo, a mislim da niste naročeni. Duh, ki vlada v njem, je kvarljiv. Uradno se je konstatiralo, da priobčuje zasebna pisma. To se ni zgodilo enkrat, temveč večkrat, in s tem kaže le nizkost svojega postopanja. Ta klika vodi nezavedno liberalno maso in jo terorizira, jo izkorišča, daje pa tudi navodila svojemu učiteljstvu, kako naj nastopa proti nam, nerekuje mu psovke, ki naj jih uporablja proti nam. V „Učiteljskem Tovarišu“ pade psovka in to morajo ponavljati vsa liberalna usta. Ne bom odgovarjal na vse psovke, ampak samo na „koritarje“. Tistim gospodom, ki so pri koritih, je ta beseda najbolj na jeziku (Smeh. Pritrjevanje) in na srcu. Liberalci sami pa so najhujši koritarji. Zase hočejo vsa najboljša mesta, najboljše plačane službe in največje podpore. Oni bi pa naj zmerjali naš deželni zastop in deželni šolski svet neovirano, naši učitelji bi naj bili nastavljeni po hribih in samotah. Edino to naj bi bilo po njihovih nazorih krščansko in pošteno, pravično in nekoritarško! Toda mi se nismo zastonj borili toliko let; mi smo se organizirali, da steremo liberalni terorizem sploh. Naše koritarstvo tiči le v tem, da zahtevamo pri enaki kvalifikaciji prednost članu „Slomškove zveze“. Kjerkoli imajo naši ljudje kaj moči in kaj

pravice, so dolžni v prvi vrsti skrbeti za naše ljudi, za Slovence. Če tega ne storijo, se jim bodo liberalni koritarji posmehovali. Nihče naj se ne razburja zaradi liberalnih psov. Po 11 letih obstoja „Slovenske zveze“ se ni treba bati nikomur biti član njen in zlasti dandanes ne. Vsi tisti, ki se nič ne bojijo, dajte poguma tudi drugim, tako da bodo drugo leto ob priliki katoliškega shoda v Ljubljani še številnejše naše vrste! (Živahno pritrdjevanje.)

Nato je govoril, glasom „Slovenca“ burno pozdravljen, deželni odbornik in član deželnega šolskega sveta dr. Evgen Lampe, sledeče: Nekoliko začuden je lahko vsak, kdor vidi to današnje številno zborovanje. Kdor bi sodil po vesteh liberalnega časopisja, ne bi mislil, da je „Slovenska zveza“ družba tolikega števila krščansko mislečega učiteljstva. Pozdravljam „Slovensko zvezo“, ker v njej vidim edino organizacijo, ki odgovarja smislu sedanjega šolskega zakona. (Pritrdjevanje.) Številu članov sicer ne pripisujem posebne važnosti; ako jih je več, je bolje, ako pa ni nobenega, ki ni vreden biti član takega društva, je pa najboljše. (Živahno pritrdjevanje.) Vrednost organizacije leži na intelektualni in moralni vrednosti posameznika. Učitelji, ki so intelektualno in moralno najboljše kvalificirani, naj stojijo na čelu vsemu učiteljstvu in zaslужijo najboljše mesta. Med raznimi očitanki od nasprotne strani, je tudi ono, da poznamo premalo krščanske ljubezni. Zlasti jih boli takozvani „politični bojkot“. V vsaki upravi pa je prvo pravica, drugo pa ljubezen in milost. Vsaka uprava mora biti pravična tudi napram svojem sovražniku in po tem načelu se tudi mi ravnamo, po katerem se niso ravnali liberalci, ko so imeli deželno upravo v rokah. (Pritrdjevanje.) Gotovo je, da moramo ljubiti vsakega bližnjega, toda nekatere moramo bolj, druge manj. Ko se dele podpore in milosti, se mora gledati pri tem, da se doseže moralni efekt. Ako damo komu podporo, moramo vedeti pri tem, da ne bomo škodovali dobri stvari. Ako pa dajemo podporo celo iz javnih sredstev, moramo vedeti, ali bo to tudi koristno javnosti. Nekaj glede regulacije učiteljskih plač. Regulacija plač je odvisna od finančno-tehnične podlage v deželni upravi. Do splošne reforme učiteljskih plač to zimo bržkone ne bo prišlo, pač pa do provizorija, ki bo mogoče bolj ustrežal namenu, kakor pa generalna reforma po šabloni. Mi vemo, kako težko živijo učitelji in učiteljice, in proti temu ne moremo ostati gluhi. Po eni šabloni pa se zvišanje ne more izvesti. Vsak delavec je vreden svojega plačila, zato se mora predvsem gledati na uspeh in vrednost dela. Deželni šolski svet se mora ozirati vedno bolj na individualnost posameznika, na uspeh učitelja. Pri pomoči učiteljstva se bomo morali ozirati na delo v korist ljudstvu, v kmečkih okrajih zlasti na delo v gospodarsko vzgojo mladine. Seveda tistim, ki lažejo, da deželni odbor siplje in zapravlja, ne bomo ničesar dali. Kajti, ravno onim, ki vpijejo, da zapravljamo, moramo pokazati, da znamo hraniti. Toliko lahko povem in upam, da se bomo prihodnje leto videli v tej zadevi veselejši kot letos. Ne obljubujem nikoli, kadar pride čas pa storim. Rajši izpeljem kot govorim. Tako je tudi naša stranka, ki še ni nikogar goljufala, kdor je vanjo zaupal. (Burno odobravanje.)

Prihodnji teden izide v Učiteljski tiskarni „Ročni zapisnik“ letnik VII., z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnem Koroškem, Južnem Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudskošolskega učiteljstva za šolsko leto 1911—1912.

Lično knjižico priporočamo slovenskemu učiteljstvu. Naroča se v Učiteljski tiskarni najprilicnejše s šolskimi tiskovinami.

Tako je s petletninami na Goriškem in nič drugače!

Zadevo o petletninah na Goriškem sem svoječasnno pojasnil pri zborovanju Gor. uč. društva ter ponovno in ponovno ob raznih prilikah.

Zadnji čas se je pričelo begati učiteljstvo z neutemeljenimi dopisi in zbadati učiteljske zastopnike, kakor da niso tozadevno ničesar ukrenili.

Da bo vsakemu jasno, objavljam sledeče: L. 1906. sem prosil za IV. petletnino na podlagi zakona iz l. 1901. C. kr. okr. šolski svet za goriški okraj mi je v svoji seji dne 6. oktobra 1906 prošnjo zavrnil na podlagi zakona iz l. 1906., češ, da mi priteče IV. petletnina 20 let po prestopu izpitu, t. j. l. 1908.

Ker nisem bil zadovoljen z razsodilom c. kr. okr. šol. sveta, sem vložil ugovor na c. kr. dež. šol. svet, ki je ugodil v svoji seji dne 26. decembra 1906 mojemu rekurzu.

C. kr. okr. šol. svet za goriški okraj ni ugovarjal razsodilu dež. šol. sveta in priznal meni ter vsem tedanjim prosilcem petletnino po zakonu iz l. 1901.

S tem bi bila ta zadeva učiteljstvu v prilog rešena.

Prišlo pa je drugače. Istočasno je prosil za petletnino tovariš Josip Franzot, učitelj v Gorici.

Kakor meni, zavrnil mu je prošnjo mestni šol. svet v Gorici ter kakor meni ugodil c. kr. dež. šol. svet njegovemu rekurzu.

Mestni šol. svet, ki mu je načeloval dež. odbornik in referent tega zakona v dež. zboru, se ni hotel vdati razsodilu c. kr. dež. šol. sveta in se je pritožil na c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje, ki je razsodilo z odlokom z dne 28. marca 1907, št. 7419, v prilog mestnemu šol. svetu.

Tovariš Franzot je ugovarjal temu razsodilu na upravno sodišče, ki je izreklo dne 17. oktobra 1908, št. 9870, končno razsodbo v prilog mestnemu šol. svetu.

S tem je bila usoda o petletninah zapečena, ker Roma locuta — causa finita!

Evo, kako utemeljuje upravno sodišče svoje razsodilo:

Odlok upravnega sodišča.

Nr. 9870 ex 1908.

V. G. H.

Im Namen Seiner Majestät des Kaisers!

Der k. k. Verwaltungsgerichtshof hat unter dem Vorsitz des k. k. Hofrates Truxa, in Gegenwart der Räte des k. k. Verwaltungsgerichtshofes Ritter von Falser, Malnič, Freiherrn von Weiss und Dr. Pantuček, dann dem Schriftführer k. k. Ratsekretärsadjunkten Rohrer, über die Beschwerde des Josef Franzot in Görz gegen die Entscheidung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 28. März 1907, Z. 7419, betreffend eine Quinquennalzulage, nach der am 17. Oktober 1908 durchgeführten öffentlichen mündlichen Verhandlung und zwar nach Anhörung des Vortrages des Referenten sowie der Ausführungen des Dr. Napoleon Prister, Hof- und Gerichtsadvokaten in Wien, in Vertretung der Beschwerde und des k. k. Ministerialsekretärs Dr. Grafen Hartig, als Vertreter des belangten k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht zu Recht erkannt:

Die Beschwerde wird als unbegründet abgewiesen.

Entscheidungsgründe:

Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 26. März 1907, Z. 7419 über den Rekurs der Stadtgemeinde Görz die Entscheidung des Landesschulrates in Görz vom 24. Oktober 1906, Z. 865, mit welcher die III. Dienstalterszulage dem Lehrer Josef Franzot in Görz ab 1. August 1906 zuerkannt wurde, dahin abgeändert, daß dem Genannten die III. Zulage unter dem im § 9. des Gesetzes vom 14. Jänner 1906, L. G. Bl. Nr. 10, normierten besonderen Voraussetzungen erst 15 Jahre nach Abgang der Lehrbefähigungsprüfung, das ist ab 1. Dezember 1908 gebühre, da im bezogenen Gesetze der Tag der Erlangung der Lehrbefähigung als der maßgebende Ausgangspunkt für alle Dienstalterszulagen aufgestellt sei, und alle nach dem Inleben-treten dieses Gesetzes anfallenden Zulagen sich nach diesem Zeitpunkt zu richten haben und weil von bereits früher erworbenen Rechten auf einen früheren Anfalltag nicht gesprochen werden könne, nachdem eine jede Zulage einen selbständig zu beurteilenden Anspruch bilde und zur Zeit des Inleben-tretens des mehrbezogenen Gesetzes der Rechtsanspruch auf die III. Zulage noch nicht existent gewesen ist.

Der Gerichtshof gelangte aus nachstehenden Erwägungen zur Abweisung der Beschwerde:

Josef Franzot erhielt mit Dekret des Bezirksschulrates in Gradisca vom 26. Juli 1891, Z. 1626, seine erste Anstellung als provisorischer Unterlehrer in Perteole und trat diesen Dienst mit 1. August 1891 an.

Nachdem er am 25. November 1893 seine Lehrbefähigungsprüfung abgelegt hatte, wurde er mit Erlaß des Landesschulrates in Görz vom 30. November 1897, Z. 1123, zum definitiven Lehrer in Campolongo ernannt. Die erste Quinquennalzulage wurde ihm ab 1. August 1896, die zweite ab 1. August 1901 angewiesen.

Streitig ist nun die Frage, ob ihm die III. Dienstalterszulage nach Ablauf von 5 Jahren seit Anfall der II. Zulage, das ist ab 1. August 1906 oder aber erst 15 Jahre nach abgelegter Lehrbefähigungsprüfung, das ist ab 1. Dezember 1908 gebühre.

Der Gerichtshof konnte diese letztere Auslegung, welche die belangte Behörde angenommen hat, nicht

als gesetzwidrig erkennen. Denn nach § 9 des Gesetzes vom 14. Jänner 1906, L. G. Bl. Nr. 10, geht der Wille des Gesetzgebers dahin, daß für die Berechnung der Quinquennalzulagen der Tag der erlangten Lehrbefähigung den Ausgangspunkt zu bilden hat und daß die einzelnen Zulagen von diesem Tage angefangen von 5 zu 5 Jahren bis zur Erlangung der VI. Zulage unter der Voraussetzung ununterbrochener Dienstleistung und guten Erfolges gebühren.

Es wirkt also der Tag der erlangten Lehrbefähigung infolge dieser Berechnungsart von selbst auch auf den Anfalltag der II. bis VI. Zulage.

Zweifelhaft könnte nur sein, ob für eine Lehrperson, welche die I. Zulage unter anderen gesetzlichen Bedingungen zeitlich früher erlangt hat, als sie ihr nach dem jetzt geltenden Gesetze gebühren würde, berechnungsweise die weiteren Zulagen nach dem Anfallstage ihrer I. Zulage zu berechnen oder ob auch für sie die Berechnungsweise des neuen Gesetzes in Bezug auf die späteren Zulagen anzuwenden wären.

Der Gerichtshof hat sich für die zweite Auffassung entschieden, weil im Artikel V., Absatz 1, des bezogenen Gesetzes die von dem Inhalte desselben abweichenden Bestimmungen der früheren Gesetze ausdrücklich außer Kraft gesetzt worden sind und im 2. Absätze nur die von Lehrpersonalen kraft der früheren Gesetze erworbenen Rechte auf höhere Bezüge unberührt geblieben sind.

Dieser Schutz erworbener Rechte erstreckt sich aber nur auf die unter der Herrschaft der früheren Gesetze bereits angefallenen Zulagen, nicht aber auch auf Ansprüche, welche bei Fortbestand des alten Gesetzes unter den damaligen Bedingungen hätten geltend gemacht werden können.

Für die Richtigkeit dieser Auslegung spricht auch die Fassung des zitierten § 9, welcher für den Erwerb der II. bis VI. Zulage die gleichen Bedingungen aufgestellt, wie für die Erwerbung der I. Zulage (und so von 5 zu 5 Jahren), woraus gefolgert werden muß, daß bei Berechnung der späteren Zulagen ebenso vom Tage der Lehrbefähigungsprüfung auszugehen sei, wie bei der Zuerkennung der I. Zulage.

Wien, am 17. Oktober 1908.

Čudim se, da ni znana ta razsodba tovarišu I. Štreklju.

Dopisniku —lj— v 35. št. „U. T.“ svetujem, da prihrani vse časti in „kruljenja želedece“, ker vodilni faktorji učiteljstva so storili vse mogoče v tem oziru in napravili tudi vse druge potrebne korake, da se izpremene tozadevni paragrafi in še kaj več.

Ugodne rešitve pričakujemo edino od dež. zbora, ker le-ta zamore izpremeniti zakon in nihče drugi.

Ako nočete škodovati stvari, opustite vso nepotrebno polemiko in beganje, ker vaši zastopniki bde.

Ignacij Križman.

Učiteljska tiskarna priporoča šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom šolske tiskovine. Vse tiskovine so sestavljene po izvršilnih predpisih dokončnega šolskega in učnega reda, tiskane lepo na dobrem papirju.

Književnost in umetnost.

Koledar S. P. D. za l. 1912. Sestavil Fran Koebek, nadučitelj v Gornjem gradu. — Znani planinec in turistovski prijatelj, tovariš Fran Koebek je tudi letos izdal koledar S. P. D., ki se po vsebini in obliki ujema s sličnim izdankom preteklega leta. Vsebinsko mu je bogata in raznovrstna ter priča, da je delo dovršil znamenit turist, ki docela pozna gore in nezdgo tega plemenitega športa. Planinci so tovarišu Koebeku hvaležni, da jim je naklonil ta koledar.

Slovan, ki ga zdaj urejuje dr. Fran Ilešič, je svojo 10. številko posvetil Jurčiču, proslavivši s tem na najlepši način tridesetletnico njegove smrti. Vsebinsko te Jurčičeve številke je nastopna: Anton Koder: Josip Jurčič. — Ivan Lah: V kraljestvu desetega brata. — Jos. Premk: Josipu Jurčiču. — Dr. Pavel Turner: Jurčičeva osnova za roman iz srbsko-turške vojske.

Ivo Grohovec: Riječanin: Narodni motivi u Jurčičevim djelima. — Samboj: Na Jurčičevem grobu. — Vamberger Mijo: „To je Jurčič moji duši“. — Vamberger Mijo: „Resnobi, trdi in samozvestni rimski senator“. — M. Pletersnik: Jurčič in Davorin Trstenjak. — Fr. Gerbič: Moji spomini na Jos. Jurčiča. — Dr. Jos. Vošnjak: Še nekaj spominov na J. Jurčiča. — Dr. Fr. Ilešič: Jurčič v Sisku. — Tudi vse slike v tej Jurčičevi številki se nanašajo na jubilej smrti našega slavnega romanopisca. — „Slovana“ tolo priporočamo!

Zvonček objavlja v svoji 9. številki tole vsebino: 1. Cveto Košanec: Pesem o Jošku. Pesem. — 2. Kolesarja. Vinjeta. — 3. Ivo Trošt: Biserni grad. Povest. — 4. Dragotin Humek: Za naše risarje. Poučen spis s podobami. — 5. Van Rado: Orešnje. Basen. — 6. Silvester Košutnik: Premodre glave. Povest. — 7. Bohinjska Bistrica. Podoba v barvotisku. — 8. Dragotin Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s 6 podobami. — 9. Pouk in zabava: Gustav

Stupar: Zastavica v podobah. — Rešitev Najdražja pipa. — Zrakoplov in orel. — Iz zgodovine kolere. — Zadnja Francozinja, ki je govorila z Napoleonom. — Najstarejši zvon v Dalmaciji. — Najstarejši človek na svetu. — Ljudožrci. — Kotiček gospoda Doropolskega. — J. C.: Juhej, dokler smo mladi. Vinjeta.

Obrambni vestnik.

* C. kr. anarhija. Reči, ki se dogajajo v zadnjem času nad naprednim učiteljstvom na Kranjskem, odgovarjajo popolni anarhiji državnega družabnega reda. Državni šolski zakoni nimajo več veljave, in c. kr. okr. šol. nadzorniki so postali orodje v rokah propagatorjev anarhistične misli zoper zakonodajo; da — postali so neposredni propagatorji revolucije na šolskem polju; postajajo tirani in inkvizitorji naprednega učiteljstva; postajajo grobokopi napredka v šolstvu. Trije c. kr. okr. šol. nadzorniki so na Kranjskem, s katerimi bo napredno učiteljstvo temeljito obračunalo! Tiranu boj na nož! Mi nismo zahtevali od nadzornikov več nego pravice, ki nam gre po zakonu. Zakonolomec je pa anarhist, ki je tembolj vreden obsodbe, če nosi pridevek c. kr.! In c. kr. deželna vlada, ki vzdržuje in podpira take ljudi in take razmere v šolstvu, kakršne so danes na Kranjskem, je sokriva te anarhistične propagande v zakonodaji in zasluzi, da se prične propaganda zoper njo, ker ni vredna in ne zasluži, da jo upoštevajo in čuvajo naši ljudje niti toliko, kolikor imajo še danes respekt pred njo!

* Niti eden izmed naš naj ne kupi ali uporablja slovenskega zapisnika! Naj ga kupujejo oni, „ki se množe“; naj ga kupijo oni, „ki imajo že sedem podružnic“; naj ga kupijo oni, ki jih je — kakor pravijo — 300; naj plačajo deficit oni, katerih predsednik je zoper regulacijo učiteljskih plač, saj drugam itak nimajo dati denarja, ki ga „izkazujejo“ vsako leto kot prebitek. Dan

14. X. 1909.

nam pa ne dovoljuje, da bi mi imeli od tedaj naprej z njimi več kaj skupnega ali celo njihovega!

Politiški pregled.

* Rekonstrukcija avstrijske vlade. Iz dunajskih dobro poučenih političskih krogov prihaja vest, da se rekonstrukcija vlade izvrši koncem septembra. Pravijo, da pri konferencah, ki jih bo imel v kratkem baron Gautsch z voditelji parlamentarnih strank, ne bo samo govora o določitvi programa jesenskega državnozbornskega zasedanja, temveč da pride na vrsto tudi vprašanje rekonstrukcije vlade.

* Madjarizacija v Slavoniji. Po poročilu raznih hrvaških in madjarskih listov ustanove v Oseku madjarsko gimnazijo. Hrvaški listi pripominjajo popolnoma pravilno, da vse to kaže, da si Madjari namestavljajo nekega lepega dne prisvojiti vso Slavonijo. Vsaka nova madjarska šola na slavonjskih tleh je korak dalje k uresničenju teh madjarskih želja. Vzlic temu pa se hrvaška vlada ne zgane, a veliko premalo se brigajo za to tudi Hrvatje sami, ki so ne le preveč popustljivi napram madjarskim namenom in njihovo hipno navdušenje ali ogorčenje je preveč podobno slannemu ognju, ki zgori z velikim plamenom, a ne pušča za seboj niti pepela.

* Bosanski deželni zbor bo najbrž sklican meseca oktobra. Na dnevnem redu bo poleg deželnega proračuna še cela vrsta reformskih predlogov, zadevajajočih predvsem šolstvo in justično upravo. Zlasti pa je treba preurediti dohodninski in zemljiščni davek. Proračun izkazuje skoro v vseh postavkah znatna zvišanja izdatkov, a pokritje se je našlo, ne da bi bilo treba nalagati prebivalstvu novih davkov. Ker je v večih predelih dežele jako slaba letina, namerava vlada preskrbeti zaslužka ljudstvu z rečnimi regulacijami in zgradbo cest.

* Papeževo zdravje se je po poročilih iz Rima zopet poslabšalo. Prijel se ga je namreč zopet protin v desnem kolenu, da ne more več na izprehod v vatikanske vrtove. Boje se, da bi se mu zdravje ne shušalo še bolj, dasi trde zdravniki, da je ta protinov napad brez pomena. Papež je baje zaradi ponovitve bolezni jako potr.

* Socialno-demokratska demonstracija proti vojni. Berlinski socialni demokrati so priredili v nedeljo opoldne v treptovskem parku javen ljudski shod pod milim nebom, katerega se je udeležilo okrog 100.000 ljudi, med njimi tudi veliko žensk in otrok. Množice so prihajale v skupinah po 200 do 1000 oseb, a vodilo so jih v to določeni reditelji. Ob 1. uri popoldne so socialno-demokratski govorniki z desetih odrov govorili proti hujskanju na vojno in za mir med narodi.

Kranjske vesti.

—r— Za nadzornika nemških šol v kočevskem okraju je namesto ravnatelja Schrautzerja imenovan Matija Primoseh, nadučitelj na dekliški šoli v Kočevju.

—r— **Imenovanje.** Ivan Petrov-
čič, učitelj v Ljubljani, je imenovan za
c. in kr. učitelja na mornariški šoli v Si-
beniku.

—r— **Vprašanje tov. Slapšaku.** Na-
kelskega Petriča pozna tov. Slapšak
gotovo, saj ve celo, da je dobil pohvalni de-
kret za krasno urejeni šolski vrt in celo zaradi
tega dvakratno podporo, kljub temu, pa vrta
sploh nima. Tov. Slapšaku je tudi
znana lepa navada tega tov. napram svojim
kolegom, da jih hodi okrog župnikov itd.
opravljat in denuncirat, zaradi česar je bil tudi
že obsojen z razpolaganjem zapora ali de-
narne kazni. Ta možakar je predsednik po-
družnice Slom. Zveze. Po načelih tov.
Slapšaka so Slomškarji pošteni, zato
tedaj javno vprašamo tov. Slapšaka,
če se on čuti pod predstvom Petriča
iz Nakla še pošteni? Ni pa s tem še ko-
nece lepih navad, ki jih ima ta predsednik po-
družnice Slomškov Zveze. Najbrže so umer-
jeni predsedniki podružnic Slom. Zveze po
centralnem predsedniku te gmotno interesne
organizacije učiteljstva! Fiat:

14. X. 1909.

—r— **C. kr. dež. vlada je kriva
propadanja šolstva na Kranjskem!** Kdor
podpira sistem oddajanja služb po današnjem
načinu na Kranjskem, ta podpira demoraliza-
cijo med učiteljstvom, ki je znak gnolobe in
porok propadanja na šolskem polju. Kaka bo-
dodnost se obeta še kranjskemu šolstvu, to
nam kaže število moškega učiteljskega nara-
ščaja, ki je padlo v prvem letniku na c. kr.
moškem učiteljskem na 17 primeroma slabih
moči, od katerih smemo v štirih letih prič-
akovati največ s e d e m, da se posvetijo uči-
teljskemu stanu. Prepričani pa smo, da bo za-
radi sedanjega režima pri oddaji učiteljskih
služb padlo in padalo to število od leta do
leta še vedno bolj in to ne samo po kvanti-
teti, temveč tudi kvalitativno. Po sedanjih
znakah sodeč, nam je pričakovati, da pride na
Kranjskem čas, ko se niti več absolventi osem-
razrednih ljudskih šol ne bodo prijavljali za
vstop v učiteljske, zakaj že danes opažamo
pri nas ta pojav, za katerega vrhovno odgo-
vornost nosi c. kr. dež. vlada in nje predsed-
nik baron Schwarz.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski
svet v Kranju je imenoval bivšo suplentinjo v
Rožnem dolu Marijo Sajovic za prov. učitel-
jico na enorazrednici v Trsteniku. — Okr.
šolski svet v Kamniku je imenoval abs. učit.
kandidata Maksa Komana za prov. učitelja na
štirirazrednici v Domžalah. — Okr. šolski svet
za ljubljansko okolico je imenoval abs. učit.
kandidata Avgustina Bergeza za prov. učitelja
na šestrazrednici v Sp. Šiški. — Okr. šolski
svet v Kranju je imenoval abs. učit. kandidata
Ivana Kržišnika za prov. učitelja in voditelja
enorazrednice v Št. Lenartu. — Okr. šolski
svet v Kočevju je imenoval pom. učitelja Iv.
Webra za prov. učitelja in voditelja enoraz-
rednice v Logu. — Okr. šolski svet v Črnomlju
je prestavil dosedanjega prov. učitelja v Do-
bličah Jožefa Goriška na lastno prošnjo na
enorazrednico v Adlešičih ter imenoval abs.
učit. kandidata Jožefa Goleta za prov. učitelja
v Dobličah. — Okrajni šolski svet v Logatecu
je imenoval abs. učit. kandidata Ivana Ste-
novca za prov. učitelja na dvorazrednici v Št.
Vidu pri Čerknici. — Kranjski deželni šolski
svet je upokojil definitivno učiteljico v Pred-
dvoru Angelo Miklavčič na lastno prošnjo. —
Okr. šolski svet v Logatecu je imenoval dose-
danjega prov. učitelja in voditelja šole na
Slapu Metoda Požarja za prov. učitelja šole v
Rovtah. — Okr. šolski svet v Kamniku je
imenoval prov. učiteljico v Zg. Pirničah Pavlo
Bergant za prov. učiteljico in voditeljico eno-
razrednice v Špitaliču. — Prov. učitelj v Kr-
škem Martin Šterk je imenovan za prov. uči-
telja v Ratečah, abs. učit. kand. Marija Pod-
logar pa za prov. učiteljico v Svibnjah. Prov.
učiteljica v Grahovem Gabriela Ažman je ime-
novana za prov. učiteljico v Iški vasi in iz-
prašani učiteljski kandidat Pavel Podobnikar
za prov. učitelja na Planini.

—r— **Poročilo** se je tov. Edvard Mar-
košek, učitelj v Ljubnem na Gorenjskem z
gdč. Mici Prijateljico iz Bakovnika na Dolenj-
skem. Bilo srečno!

—r— **Pomožni razred za slaboumne
otroke.** V Ljubljani ustanove letos I. pomožni
razred za vzgoji dostopne pa slaboumne otroke,
ev. ustanove tudi paralelko k temu razredu.
Ta pomožni razred se bo nahajal v prostorih
IV. mestne deške ljudske šole na Prulah in
bo tej šoli tudi podrejen.

Štajerske vesti.

—š— **Nemške — svinje.** Iz Ebersdor-
fa na Srednjem Štajerskem poročajo — da
nas od nemške strani ne bodo dolžili lažni-
vosti — „Grazer Tagblatt“: Začetkom sep-
tembra se je poročil nadučitelj v tej vasi
s hčerko nekega meščana iz Sp. Štajerske.
Pred poroko si je uredil svoje malo stano-
vanje, obstoječe iz dveh sobic in kuhinje,
popolnoma nanovo. Med drugim je kupil
jako lepo novo pohištvo. Vse je bilo ure-
jeno „kakor v škatic“ za sprejem mlade-
ga para. Dne 2. septembra se je odpeljal
nadučitelj k poroki in se je 4. vrnil v E-

bersdorf. Pa kaj je našel! Celo stanovanje
je bilo enako — stranišču. Stene, tla, pre-
proge, pohištvo, vse je bilo popolnoma na-
mazano in pokrito s človeškim blatom iz
šolskih stranišč. To je bil sprejem za mladi
parček! Stanovanje seveda ni za rabo in
nadučitelj ima veliko škodo. — To je nem-
ška kultura, katero bi menda „Schulverein“
in „Südmarka“ rada naselila tudi med na-
mi. Značilno je, da „deluje“ nemški žup-
nik Otokar Kernstock, ki nam v istem listu
(v pozdravu šidmarkovskim zborovalcem v
Celju) očita, da krademo Nemcem imetje
tudi v tisti blagoslovljeni okolici. Rajši naj
bi svoje nemške svinje učil najnavadnejše
dostojnosti kot se briga za protikulturno
delo „Südmarke“ na Spod. Štajerskem!

—š— **Poslanec dr. Verovšek in u-
čiteljstvo.** V predzadnji številki „Sloge“ (či-
tamo sledeče: „Naj tedaj g. poslanec (z o-
zirom na svoje zadnje članke v „Straži“) vzame
na znanje, da ga slovensko štajersko
učiteljstvo enkratavselej odklanja in iz
njegovih rok ne rabi nobene milosti. —
Slovenski katoliški narodni učitelj.

—š— **Iz Bizeljskega nam pišejo:** V
naši veliki občini imamo tri šole, izmed ka-
terih je na šoli v Orešju popolniti učitelj-
sko-voditeljsko mesto. To mesto je sedaj že
drugikrat razpisano in morebiti se vendar
kdo izmed učiteljev usmili jako črnega o-
reškega okoliša — morebiti kak kranjski
Slomškar. Bolj prebrisani možje pravijo
namreč, da je Orešje „Bogu za hrbtno“, in
kak Slomškar bi vendar Orešjane milo-
sti božji priporočil. Pa dosti je šale; govo-
rimo o žalostni resnici! Ako bi bil kateri
izmed učiteljev toliko pogumen, da bi pro-
sil za to mesto, mu odkritosrčno povemo,
da je Orešje 26 km od železniške postaje
oddaljeno. V kraju se nič ne dobi, in 6 km.
daleč si mora živeti prinašati pustiti; stano-
vanje je slabo, vrta nič, voda daleč od šole
in ljudstvo pa jako ubogo; zato je pa tudi
učiteljstvu tako naklonjeno, da je že vse
(štiri v 25 letih) tamošnje učitelje spravilo
pred sodnijo na zatožni klop in enega celo
od kruh; pa kakor sem šele te dni zvedel,
popolnoma po nedolžnem. Sedanji učitelj je
deloval tukaj celih deset let, in bil je po
priznanju uradnih oseb vštet med zavedne
in delavne učne osebe, kakršnih Orešje
nikdar več ne dobi; pa čudom čuda, tudi
njega so hoteli po desetletnem trudopol-
nem delu — obglaviti. Sami smo Bizeljani
in spoštujemo učiteljski stan, zato pa tudi
z lahka ne svetujemo, da bi zašel kateri u-
čitelj v to nevarno klerikalno gnezdo. —
Če pa ima vendarle kateri od gospodov to-
liko poguma, mu pa enkrat za vselej sve-
tujemo: Fünf Schritte vom Jedermanns —
Leibe.

Stanovski prijatelji.

—š— **Roditeljski sestanki v Čadra-
mu pri Konjicah.** V ravnokar zaključnem
šolskem letu sta se priredila na čadramski
šoli dva roditeljska sestanka; eden (štiri-
najsti na tej šoli) dne 21. januarja, drugi
(petnajsti) pa 27. avgusta. — Prvi je bil
dobro obiskan. Predaval je tov. nadučitelj
A. Brumen, o odpisovanju zemljiškega
davka od po trtni uši uničenih vinogradov
in o brezobrestnih posojilih za novo nasa-
janje vinogradov ter tov. učitelj Fr. Go-
lež o pokorščini. Z obema predavanjema
so bili starši vidno zadovoljni; s prvim
zato, ker jih je poučilo, kako si morejo
obnoviti po trtni uši uničene vinograde tu-
di v slučaju, da jim primanjkuje lastnih
sredstev, z drugim pa zato, ker so uvideli,
da je pokorščina pri vzgoji — doma in v
šoli — neizogibno potrebna. In s tem si je
šola dosti pridobila! — Na sestanku dne
27. avgusta je bil obisk prav dober; naj-
večji razred je bil natlačeno poln; prepozno
došli so se morali zaradi pomanjkanja pro-
stora vrniti. Privlačna sila je bilo predava-
nje „Nekaj o boleznih v poletnem času“ na
roditeljskih sestankih in prireditvah učitelj-
stva obče vrlonanegega govornika gospoda
dr. A. Sch w a b a iz Celja. Le-ta je v nad-
uro trajajočem poljudnem govoru tolmačil
staršem poleti se javljajoče bolezni ter z
njimi spojil nauk o prvi pomoči ponesre-
čencem in nalezljivih boleznih. Razpravljal
je o solnčarici in solnčni kapi, o piku žu-
žel in kač, o streli in utopu; posebno po-
zornost je posvetil tudi bakterijam, provro-
čilkam nalezljivih boleznih. Vso to obširno
tvarino pa je obdelal gospod govornik tako
lahkoumevno in zanimivo, da si je ohranil
pozornost poslušalcev do zadnje besede. —
Ob koncu je zahvalil prireditelja roditeljske-
ga sestanka, tov. nadučitelj Brumen, gospo-
da govornika za imenitno in aktualno pre-
davanje, priporočal staršem ob sklepu šol.
leta vpogled v šolska naznanila, proseč jih
obenem, naj ne zanemarjajo dece v po-
čitnicah, a je tudi naj ne izrabljajo za pre-
težka dela, ter zaključil v vsakem oziru do-
bro uspeši sestanek s ponovno zahvalo gos-
podu predavatelju, staršem in številnim gos-
tom — tovarišem, ozir. tovarišicam.

—š— **Zakaj smo proti delitvi de-
želnege šolskega sveta na Štajerskem?**
V „Slovenskem Narodu“ čitamo: Na to
vprašanje bomo dali docela odkritosrčen
odgovor brez vsake bojazni, da nas kleri-
kalci razkriče za „izdajalce slovenskega na-
roda“. Proti delitvi štajerskega deželnege
šolskega sveta samo zato, ker nečemo, da

bi tudi na slovenskem Štajerskem zavla-
dale na šolskem polju take razmere, ki
tišče sedaj pod klerikalno vladno ob tla
naše kranjsko šolstvo. Dejstvo je namreč,
da je padlo kranjsko šolstvo pod klerikal-
nim gospodstvom na najnižjo stopnjo, da
je nas lahko sram pred vsem kulturnim
svetom. V šolstvu odločuje pri nas zgolj
politika in šopiri se najumazanejša korup-
cija. Pri nameščanju učnih oseb ni več me-
rodajna sposobnost in kvalifikacija, marveč
samo pripadnost h klerikalni stranki. Po
deželi so večinoma povsod samo enorazred-
nice, a še te vodijo čisto nekvalificirane,
ponajveč ženske učne osebe. Novo usta-
novljene šole so pri nas prave bele vrane.
A na Spodnjem Štajerskem? Vsak, ki sodi
pošteno in nepristransko, mora priznati, da
se stori tam za slovensko šolstvo nepri-
merno mnogo več, kakor pri nas na
Kranjskem, čeprav je tam deželni šolski
svet v nemških, pri nas pa v slovenskih
rokah. Na Štajerskem so malodane že po-
polnoma izginile enorazrednice, zadnja gor-
ska vas že ima najmanj dvorazredno, ako
ne že trirazredno šolo, povsod se snujejo
nove učilnice, a pri nastavljanju učiteljstva
pa se gleda v prvi vrsti na sposobnost in
kvalifikacijo, nikdar pa ne ali vsaj v toliki
meri ne kakor pri nas na Kranjskem na po-
litiško prepričanje. In šolska poslopja tam
in pri nas — razločujejo se kakor dan in
noč! Če smo vzpričo takih notoričnih dej-
stev proti delitvi štajerskega deželnege šol-
skega sveta, je to nekaj povsem naravnega,
ker pač nečemo, da bi slovensko šolstvo
na Štajerskem padlo na tako nizek nivo,
na katerem se nahaja sedaj, žal, naše kranj-
sko šolstvo.

—š— **Pretresujoč zločin.** Dne 25.
avgusta t. l. je bilo, ko se je pisec teh vr-
stic prestrašil tako, da mu razjarjeni živci
še danes miru ne dajo. Kaj se je pa ven-
dar pripetilo? Poslušajte in strmite! Nekje
daleč tamkaj na Goriškem se je zgodilo,
kakor sem to čital v resnicoljubnem „Slo-
venskem Gospodarju“, da je nek tamošnji
učitelj najbrže naprednega mišljenja — sam
Bog mu grehe odpusti — nehal jemati pri
tamošnjem gostilničarju ter mesarju meso,
in to sredi meseca. Skandal! — Ta vse
obsodbe vreden dogodek je treba nemudo-
ma razglasiti po vsej Sloveniji, zakaj zara-
di tega škandala hočejo uprizoriti poslanci
S. L. S. na Štajerskem politični bojko. Boj-
kotirati hočejo namreč vse, kar se tiče uči-
teljstva, v prvi vrsti seveda regulacijo uči-
teljskih plač. Ljudje, ki se upajo na Goriš-
kem nehati jemati meso in to sredi meseca
pri mesarju, ki je slučajno nevede pristaš
S. L. S., tudi na Štajerskem niso vredni,
da bi jedli meso, temveč naj le prazne že-
lodce po svetu neso. — Vsem onim pa, ki
bi se morebiti zgražali ali obsojali ta vele-
pomljiv ter dobro premišljen korak naših
klerikalnih slovenskih poslancev, se bo pa
odrekel pogreb po rimsko-katoliških obre-
dih ter se jim kratko malo prepovedal vstop
v nebeško kraljevstvo. Tovariši na Goriš-
kem, kaj delate, kaj delate! — Sedaj pa še
zaslišite besede v „Slovenskem Gospodar-
ju“ z dne 31. avgusta t. l. Nemci ter šta-
jerski deželni šolski svet namreč nimajo
smisla za take ter enake pedagoške bojko-
te, temveč oni upoštevajo vrednost ljudske
šole ter visoko cenijo učiteljstvo; zaradi
tega seveda pa tudi vsestransko napreduje-
jo. Zato pa hočejo nazadnjaški poslanci S.
L. S. dvigniti svoj narodni prapor, sloven-
sko učiteljstvo odcepiti od Gradca ter mu
ustvariti svoj lastni deželni šolski svet po
vzoru deželnege šolskega sveta za vojvodino
Kranjsko, v katerem pobožni Šušteršič
uzda ter kroti požrtvovalne delavce na kul-
turnem polju narodovnem. — Tovariši, ali
se že kaj veselite one dobe, ko bode te po-
učevali našo slovensko mladino po zastare-
lih načelih? Vam pa, lisjaki, povem še sa-
mo le-to: Tega grozdja ne bode nikoli zo-
bali, visi previsoko!

—š— **Kokarje.** Slavnemu uredništvu
Učiteljskega Tovarisa v Idriji. Sklicujoč se
na določbe § 19. tiskovnega zakona, prosim
za sprejem sledečega četudi ne zakonitim
določbam točno ustrezajočega popravka o
dopisu, ki je bil pod naslovom „Kokarje“ v
34. broju „Učiteljskega Tovarisa“ priobčen:
Ni res, da bi bili pri zadnjih občinskih vo-
litvah zmagali pristaši „Kmetske zveze“,
temveč edino res je, da obstojite v občini
Kokarje že od nekdaj vsled zemljepisne
tvorbe njenega okoliša dve krajevni, po
toku reke Savinje in Drete imenovani stranki
namreč Savinčani in Zadretčani. Kakih 12
let sem so pri občinskih volitvah zmagovali
Zadretčani, letos pa so dobili večino Sa-
vinčani. Volilci obeh strank so kmetje, ki
se po večini pečajo tudi z lesno trgovino
in kmetijstvom. Ni res, da bi radi tega ob-
čina Kokarje prenehala se bojevati za pra-
vice slovenskega jezika, temveč res je, da
se da iz mišljenja vseh izvoljenih občinskih
odbornikov hipotetično sklepati, da se bode
ta boj dobojeval pod novim občinskim od-
borom. Pod dosedanjim odborom se je v
vsakem slučaju končaval z zmago. Letos je
ta boj dospel do vojaških oblasti, znamenja
napovedujejo tudi temu štadiju zmago. Kdor
se za taktiko boja zanima, in ker je zburjanje
narodne zavesti ter poznavanje naših jezi-

kovih pravic tudi za slovensko učiteljstvo
izborne važnosti, naj blagovoli čitati v
Ljubljani izhajajočo „Občinsko Upravo“, v
v kojej se slučajno tega boja strokovno opi-
sujejo. (Vseletna naročnina 6 K.) Učiteljski
Tovariš pa blagovoli iz tega lista najvažnejše
posneti. Novemu občinskemu odboru bode
torej tretji najtrše orehe, kar jih meče država
na slovenske občine v jezikovnem oziru
(nemške pozivnice na orožne vaje, vojaške
izkaznice „pas“, vojaške vloge o begunih
itd. itd.). Ako se ne zgodi kaj izrednega,
bode tudi novi občinski odbor zdrobil vse
orehe, ki se mu bodo zalučali pod noge v
znamenju preziranja ravnopravnosti sloven-
skega jezika. Dopis, ki se tu popravlja, se
torej nanaša več na neprimerno poročila
„Slovenskega gospodarja“, nego na dejstva
v občini Kokarje ter ne pohaja izpod pe-
resa nobene učiteljske osebe iz te občine,
ni še torej podan utemeljen povod za re-
signirani vzdih „Tužna nam majka!“ — Na
Gorici, dne 28. avgusta 1911. — Rado-
slav Knaflič, nadučitelj in občinski
tajnik.

Goriške vesti.

—g— **Iz šolske službe.** Za provizo-
rično učiteljico v Medani je imenovana Šte-
fanija Jerman. Premeščena sta učitelja Josip
Erzetič iz Mirnika v Kožbano in Alojzij To-
roš iz Kožbane v Mirnik. Za definitivno
imenovanje je predložil deželnemu šolskemu
svetu okrajni šolski svet v Sežani: Antona
Merviča za nadučitelja v Povirju, Ivana Ben-
kota za Štjak, Jos. Macarola za Tomačevco,
Jos. Pahorja za Sežano, Val. Frčona za
Volčji grad, Ivana Furlana za Temnico, Mi-
leno Žagarjevo za Lokev, Ano Macarolovo
za Sežano. Učitelj Stanko Vičič je dobil
trimesečen dopust. Premeste se: Pečka Av-
gust iz Braniče v Sežano, Ipavec Herman iz
Sežane v Štomaj, Fakin Vinko iz Nabrežine
v Branico. Silvester Caharija je imenovan
iz Orleka za prov. vodjo v Divači, Josip
Štrekelj pa v Komnu. Na novo so name-
ščeni Sardoč v Komen, Pečenka v Nabre-
žino in Mayer v Orlek.

—g— **Proti slovenski šoli v Loč-
niku blizu Gorice.** Ločnik je pofurlanjena
vas, vendar pa je ostal v njej slovenski
živelj še toliko krepak, da obstoji v Ločniku
slovenska šola. Proti tej šoli pa uprizarjajo
Lahi nesramno gonjo. Sedaj hodijo najeti
ljudje okolo slovenskih staršev ter jih na-
govarjajo, naj pošljejo svoje otroke v laško
šolo. Obljubljajo jim vse mogoče reči, las-
kajo se jim, samo da bi jih prehvapili ter
ujeli v laške mreže, da bi ne bilo za-
dostno število slovenskih učencev ter bi se
morala slovenska šola zapreti. Doslej je bilo
otrok vedno nad 60. Upamo, da ostane tudi
vbodoče tako, da bo slovenska šola v Loč-
niku rastla in ne nazadovala. V gonji proti
slovenski šoli v Ločniku se odlikuje po-
sebnost tamošnji laški nadučitelj Ceschia.
Tega mora šolska oblast prijeti in poučiti,
kaj je njegova dolžnost v Ločniku. Mislimo,
da se pa tudi iz Gorice same, od strani
Slovencev stori potrebno, da se laške na-
kane temeljito preprečijo.

—g— **Südmarka v Primorju.** Süd-
marka je določila 10.000 K za zidanje
nemške šole v Istri. Nekemu nemškemu
trgovcu je plačala vse stroške selitve v Istro.
Izdala je oklic, da hoče izdatno podpirati
nemške trgovce, obrtnike in delavce v Pri-
morju.

—g— **Razpisani štipendij.** Od 1. te-
čaja šolskega leta 1911/12 dalje, se podeli
štipendij ustanove Jožefa Mikuša letnih 260
K za dijake slovenskih staršev, ki obiskujejo
državno ali s pravico javnosti oskrbljeno
srednjo ali višjo šolo v avstro-ogrski mo-
narhiji. Pravico do ustanove imajo: 1. V av-
berski župniji rojeni dijaki; 2. V tomajski
dekaniji rojeni dijaki; 3. V kubedski ali do-
linski župniji ali v tržaški okolici v Bazovici
ali na Proseku rojeni dijaki; 4. Za slučaj,
da bi se ne oglašil nobeden izmed ravno
navedenih upravičencev, imajo pravico di-
jaki, ki so rojeni v sodnem okraju Sežan-
skem ali Koprskem. Pravico predlaganja ima
gosp. župnik v Avberju. Prosilci za ští-
pendij morajo prošnjam priložiti krstni list
potrdilo o cepljenju koz, ubožno izpriče-
valo ter poslednji dve šolski izpričevali, in
iste vložiti najkasneje do 15. septembra t. l.
potom predstojne šolske oblasti pri c. kr.
namestništvu v Trstu.

Tržaške vesti.

—t— **Revizija ljudskega štetja v
Trstu** se vrši te dni. Prišli so na sled raznim
sleparijam, ki dokazujejo, kako se je delalo
pri tržaškem magistratu. Razen mnogih dru-
gih falsifikacij se je dognalo, da so magistra-
tovi mnogo slovenskih naznanilnic sploh spr-
vili s sveta. Več Slovencev, ki so prišli te dni
v vladne revizijske urade, je z začenjem do-
znalo, pa njihovih naznanilnic sploh ni.

—t— **Imenovanje.** Slavoj Dim-
nik, suplent na c. kr. pripravljalnici za sred-
nje šole v Trstu, je imenovan definitivnim uči-
teljem istotam; Viljem Šušteršič: pa
provizornim učiteljem na istem zavodu.

— t — Stojte je umrl v močvirju pri žavljah pri Trstu upokojeni realni profesor iz Splita, 65 letni Lovro Borčić. Sodi se, da je zšel v močvirje ter ostal v njem. Le s te- je žavo so dobili truplo ven z močvirja. Najbrže si je hotel prikrajšati pot nazaj v Trst, pa je našel smrt v močvirju. Prišel je v Trst prej- snji dan s svojo ženo.

Istrske vesti.

— i — C. kr. okrajni šolski svet v Voloski je imenoval Pavlo Christofovo, izprašano učit. kandidatino ljubljanskega učiteljskega, za začasno učiteljico v Hrušici v Istri.

— i — Iz Pazina poročajo: Tukaj se je že 6. avgusta otvoril kmetijski tečaj za učitelje, ki so ga zaključili 7. septembra. Udeleženi so 21 učiteljev, to je 19 Hrvatov ter 2 Slovenca — vodji šole iz Boršta in Ricmanj. Minulo soboto so učitelji imeli izlet v Cerovlje, kjer so si ogledali vinograde in klet g. Mecera. G. Mecer je učitelje gostoljubno sprejel in pogostil. Po končanih predavanjih so priredili učitelji izlet na Brione.

— i — Krški škof Mahnič izdaje svoj list „Pučki prijatelj“. Ta list se bo tiskal odšlej v Pazinu, kjer je ustanovljena „Kato- liška tiskarna“. Tam hočejo izdajati tudi glasilo „hrvatskih katoliških učiteljev“? Klerikalci so v Istri pridno na delu!

Splošni vestnik.

Schüllerjev tintni izvleček je danes najboljši, najpripravnejši in najenostavnejši šolsko črnilo. Tekoči izvleček se zmeša z navadno vodo, in črnilo je gotovo. Te dni je razposlala trdka slovenske prospekte na vsa šol. vodstva. Naročila posreduje Učit. tiskarna. Več glej inserat v zadnji številki!

Za Roseggerjev bojni sklad imajo Nemci nabranih 2,846.000 K tako, da dosežejo 3 milijone. Posebno tekmujejo dijaki. Po 2000 K so nabrali solnograški in nižje-avstrijski srednješolci.

V času političkega in gospodarskega bojkota kličemo vsemu zavednemu učiteljs- tvu v spomin dan

14. X. 1909.

Takrat je z večino dveh glasov padel v kranjskem deželnem zboru predlog o regu- laciji učiteljskih plač, ker sta predsednik Franc Jaklič in odbornik Jernej Ravnikar — dva stebra Slomškove Zveze — glasovala proti regulaciji učitelj- skih plač. — Kaj je slomškarski ročni za- pisnik? Slomškarski katalog je javna marka stanovskega izdajstva in večno omadeževanje poštenega značaja. Kdor pa hoče biti sveto- hlinec, ta naj nosi to javno marko tako, da mu bo gledala na ulici iz žepa in takoj bomo vedeli, da pripada med stanovske Efiante, katerih znak je:

14. X. 1909.

Boj zoper pristranost c. kr. okr. šol. nadzornikov. Vsemu temu, da se boljše izprašane učne osebe ne posvečajo učitelj- skemu stanu, temveč beže od učiteljstva k drugim stanovom, ni vzrok le slabo gnotno stanje učiteljstva, temveč je krivo tudi po- stopanje c. kr. okr. šol. nadzornikov pri oddaji učiteljskih mest — posebno provi- zoričnih in suplentjskih. Če c. kr. okr. šolski nadzornik odriwa pri oddaji suplentjskih in provizoričnih mest dobro kvalificirane kandi- date, jih namenoma odriwa in nastavlja slabo kvalificirane osebe, potem ni vrag, da se sposobnejše učne osebe sploh več ne zmenijo za učiteljstvo, temveč gredo drugam. Kako se oddajajo suplentjska mesta v ljub- ljanski okolici, nam izpričuje sledeči slučaj: Dobro kvalificirane učne osebe prihajajo k nadzorniku, naj jim da kako prazno mesto. Nadzornik jih zavrne in pravi: naj pridejo drugi. Nasprotno se pa priporoči često brez izpričevala kaka klerikalna korifeja od strani Jegliča in Jakliča in on dobi mesto v Šiški ali v St. Vidu nad Ljubljano. Te dni je tako neki suplent šel k pevovodji „Ljubljane“, naj mu preskrbi mesto blizu Ljubljane, češ, da mu bo hodil ob nedeljah peti k „Ljub- ljani“. Pevovodja se obrne na Štefeta, Štefe- na Jegliča in Jegliča — ni se vpra- šalalo za kvalifikacijo, in imel je službo! Brezvestno puščanje suplentov v dvomih, to je tu v navadi; o oziru na izpričevala in kvalifikacijo ni govora. Ni li čuda, da se pri takem postopanju posvečajo izprašane osebe rajše drugim stanovom nego učiteljstvu!

Iz slovanskih pokrajin.

○ 261 tisoč rubljev za ruske uni- verze. Vdova Jazykova v Peterburgu, ki je umrla leta 1809, je zapustila vse svoje imetje ruskim univerzam. Vsaka univerza dobi enak del, 9000 rubljev, za štipendije. Ostanek se porabi v znanstvene namene.

○ Kongres slovaških dijakov. V Godinu na Slovaškem se je te dni vršil kon- gres slovaških dijakov. Prisostvovalo mu je

mnoho Slovkov iz Ogrske. Za zaključek je bila velika ljudska slavnost, na kateri se je govorilo o kulturnem napredovanju Slovkov. Poslanec Blaho je govoril o češko-slovaškem edinstvu.

○ Velik legat v narodne češke na- mene. „Narodni Listy“ poročajo iz Solno- grada, da je tamkaj umrl posestnik Hubeš zapustil velikanske legat v češke narodne na- mene. Tako je zapustil 30.000 kron za usta- nove češkim tehnikom, 30.000 K za ustanove češkim enoletnim prostovoljem, 24.000 kron raznim šolskim zavodom, 3000 kron praškemu mestu, 10.000 kron Češki šolski Matici, 2000 kron Severočeskemu obrambnemu dru- štvu, 2000 kron Južnočeskemu obrambnemu društvu in 6000 kron Komenskega društvu na Dunaju.

○ O solskem zletu v Zagrebu pišejo v „Grazer Tagespost“. V dne, polnih šum- nih slavnosti je slavil Zagreb nezaslišan triumf vseslovanske misli: veliko sokolsko slavnost, ki je začela tu dne 13. t. m. V neskončnih vr- stah, tisoči in tisoči, so stopali Sokoli mimo: rokodelci in akademiki naobrazeni, uradniki in trgovci — vseh je združila narodna id-ja pod svojo zastavo. V varstvo narodnih intere- sov je ves naraščaj — plodna misel — orga- niziran v telovadnih društvih. Tu ni nikake razlike stanu, naobrazbe in premoženja; vsakdo je telovadee in boritelj za skupno stvar; v to ga vzgajajo telesno in duševno. Tako se je približal slavnostni izprevod — kakor zmago- slaven pohod zmagovalca. Vrste so stopale mimo: Hrvati, Čehi, Bolgari, Slovenci, Pol- jaki, Malorusi, Srbi in Rusi. Vse Slovanstvo brez razlike plemena, stanov in posamičnih in- teresov. Ko so prišli v sprevedu Srbi, je bila radost še viharnejša; ploha cvetja se je vili- nanje... Spomnil sem se pomladi l. 1909... in priznati sem moral: vse prebivalstvo, in naj je sicer politično še tako razcepljeno v stranke, je tu prežeto od ene velike narodne ideje, prežeto od enotnosti vseh slovanskih narodov.

○ Petropavlovske trdnjave v Petro- gradu izpremenje, kakor poročajo ruski listi, v velik narodni muzej, ki ima biti ogledalo ruske sile, misli in dela. To bo nekako narodni spomenik tristoletnega vladanja carske rodbine Romanov. V petropavlovski trdnjavi se pola- goma uredi in opremljuje muzej, v katerih se predoči vse rusko življenje v minulosti in sedanjosti, a vse to bo uvrščeno v šest sku- pin in sicer: I. prirodnoznanstveni muzej; II. teh- niški muzej; III. umetniški muzej; IV. soci- alni muzej; V. zgodovinski muzej; VI. slo- vanski muzej: poljski, češki, lužiško-polabski, slovaški, karpato-ruski, slovenski, hr- vaški, srbski in bolgarski. Te muzeje uredi poseben odbor.

Razgled po šolskem svetu.

— Bosna in madjarske visoke šole. Ogrski naučni minister je s posebno na- redbo dovolil, da se sprejmejo na vse ogrske visokošolske zavode dijaki bosenskih gim- nazij in realk ter absolutni mohamedanske šeriatske sodniške šole v Sarajevu. S tem se bo zlasti mnogo mohamedanskih dijakov odtegnilo zagrebškemu vseučilišču.

— Madjarska šola v Indiji. Karak- terističen je slučaj, kako madjarske šole med Hrvati grabijo po Nemadjarjih. V kraju Indija prebivajo Nemci, Srbov je okoli 800, ki imajo svojo šolo, ali Madjarov, izvemši železničarje, ni v tem kraju. Vendar pa obstoji v Indiji madjarska šola s 6 razredi in 6 učitelji. Šola je prav moderno urejena. Najprej je bila dvo- razredna, za 4 leta šestrazredna! Nemška šola, ki je imela vsako leto v prvem razredu 80 do 95 učencev, jih ima sedaj največ 60. Kakor kaže poročilo madjarske šole, sta dve tretjini učencev Nemci, drugi Srbi in Madjari.

— Prvo šolo bodoče Hrvaške šolske Matice je otvoril v Krčedinu v Sremu „Klub Cirilo-Metodskih zidara“.

— Podružnico madjarskega šolskega društva snujejo že tudi v Zagrebu; pravila bo hrvaška vlada v kratkem potrdila.

— Službena 30letnica. Profesor Ant. Hladnik na višji osješki gimnaziji praznuje 30letnico svojega profsorskega delovanja.

— Pouk češčine. Na nemških srednjih šolah na Češkem nameravajo uvesti obli- gatno poučevanje češčine. V seji nemške sekcije češkega deželne šolskega sveta dne 12. t. m. je stavil ta predlog dež. šol. nadzornik Tauber. Predlog so sprejeli.

— Izganjanje Židov iz Rusije. Iz Petrograda poročajo: V Nikolajevu so pri- čeli splošno izganjati Žide, ki so se nase- lili tamkaj po letu 1906. V ruskih južno- zapadnih okrajih sploh ne sprejemajo več židovskih otrok v elementarne šole.

— Koliko je na Ruskem visokošol- cev. Po najnovejših statističnih podatkih je na Ruskem okoli 70.000 visokošolcev. En visokošolec prihaja na vsakih 2000 prebi- valcev. Najbolje obiskana visoka šola je petrograjsko vseučilišče, ki ima 10.000 slu- šateljcev.

— Novo mohamedansko vseučilišče ustanovijo v kratkem v Damasku. Potrebna poslopja, ki bodo velikanska, zgradijo iz darov bogatih Arabcev. Novo vseučilišče bo delalo konkurenco islamskim visokim šolam v Kairu, Tunisu in Fezu.

— Danski dijaki v Sarajevem. V Sarajevo je prišlo več danskih dijakov. Vodstvo izletnikov po mestu je prevzelo sarajevsko društvo esperantistov, ker je med Danci tudi znamenit esperantist Harald Hes.

— Poneverba pri „Matici Srbski“. Blagajnika „Maticе Srbske“ Lazarja Manoj- loviča iz Novega Sandeca so aretirali zaradi poneverbe društvenega denarja v znesku 400.000 K. Manojlovič je star 36 let in je bil na glasu, da je bogat.

— Zarota v gimnaziji. Pred palerm- sko poroto je bila razprava zoper sedem gimnazijcev, ki so nepriljubljenega razred- nika, prof. dr. Ghellija, obsodili na smrt. Profesorja Ghellija je dijak Lidonni vpričo vsega razreda ustrelil, na kar si je sam končal življenje. Porota je vse oprostila.

— V Gradcu je umrl profesor me- ničnega prava na tamkajšnjem vseučilišču, prof. dr. baron Canstein.

— Narodnost šolskih otrok na Hr- vaškem je bila l. 1908/1909 in 1909/1910 razdeljena takole: Hrvatov in Srbov 179.016 do 183.791, Slovencev 232—208, Čehov 3020—2997, Slovkov 2089—2052, Rusinov 867—852, Madjarov 8712—9342, Nemcev 12.916—13.222 in raznih drugih 227—208. Te številke so na prvi pogled zanimive, ker kažejo, da so poleg razmerno neznatnega prirastka hrvaških otrok znatno napredovali Nemci in Madjari, vse nedomače slovanske narodnosti pa odločno nazadovale. Šol je bilo l. 1909/1910 1485 hrvaških, 4 slovaške, 24 nemških in 65 madjarskih!

— Nova stolica na zagrebški uni- verzit. Cesar je z odlokom z dne 28. julija 1911 dovolil, da se na pravni fakulteti za- grebske univerze otvori stolica za hrvaško pravno zgodovino.

Raznoterosti.

× Otroško truplo v kovčku V Paul- hejmu blizu Kelmorajna je policija prejela ne- kega prebivalca, ki je osumljen, da je umoril svoje štiri otroke. V njegovem stan- ovanju so našli kovček, v katerem je bilo že strohnelo truplo enega otroka.

× Bomba na železnici. Na turški progi Solun—Vodena so pri osmem tunelu zasačili nekega Bolgara tisti hip, ko je polagal dina- mitno bombo na tir.

× Ruiniran poslanec. Ogrski državno- zbornski poslanec Aleksij Pap, po starosti drugi član parlamenta, ki je imel nekoč kneževsko premoženje, je prišel tako na kant, da je mor- al poiskati pristreja pri svojem bivšem slugi. Ker so ga dali v konkurz, mu bodo odrekli tudi mandat, če ga ne odloži prej sam.

× Umor v gledališču. V Nashvillu v Ameriki je neka Sam uel, žena enega naj- bogatejših meščanov med predstavo v gleda- lišču ustrelila poleg njenega moža sedečo go- spodično Wist. V gledališču je nastala panika. Mnogo žensk je omedlelo. Morilka se je dala mirno prijeti in odpeljati v zapor.

× Nesreča na trasimenskem jezeru. V soboto popoldne se je zgodila na trasimen- skem jezeru v pokrajini Perugia v srednji Italiji strašna nesreča. Večja družba se je ho- tela z motornim čolnom prepeljati čez jezero od Castigliona. Naenkrat je zatulil veter. Eua izmed dam je v strahu vstala, druge so se je oklenile, čoln je izgubil ravnotežje, se nagnil na stran in preuknil. Ljudje, ki so se vozili v čolnih mimo, so videli nesrečo, ne da bi mogli pomagati, ker se je dvigalo silno va- lorje, sami pa so imeli le lahke čolnice. Osem- najst oseb se je obupno borilo z valovi. Nekaj časa so se slišali presunljivi klici na pomoč, potem je vse utihnilo. Čolnar in drugi trije moški so dobili tla pod noge in so se rešili. Ženskam je bilo v njih oblekah nemogoče plavati, pa je vseh štirinajst uto- nilo.

× Etna bluje. Na sicilijanskem vulkanu Etni so se pri vaseh Montnerio in Monte- rosso Soprano odprle nove špranje, iz katerega se dviga gost dim, izpremešan z žarečimi iskrami, dočim teče po klancu lava. Gozdovi občin Lingua glossa in Castiglione so v nevar- nosti. Podzemeljski sunki se ponavljajo. Ulice v Kataniji so pokrite s pepelom.

× Tragedija ljubezni. „Pester Lloyd“ poroča iz Satoralja-Ujhely: Mlad kmet Andrej Kral se je pred leti izselil v Ameriko. Tam je dobil znanca, ki mu je povedal, da se mu je žena doma izneverila in da ima njegova žena ljubavno razmerje z njegovim nečakom. Slučaj je pripeljal Kraljevega nečaka v Ameriko. Drugi dan po prihodu pa so ga že našli mrtvega. Andrej Kral ga je zaklal. Morilca so tirali pred sodišče. Ko pa je njegova žena doma zvedela o žalostni usodi svojega moža, je takoj odpotovala v Novi Jork in se je obdolžila za- konolomstva, da bi tako rešila moža, ki je bil nato obsojen v kratko ječo. Po prestani kazni se je Kral vrnil domov. V nedeljo pa so našli Kraljevo ženo v hiši na tleh mrtvo s prebode- nim srcem. Mož jo je zaklal in pobegnil, ker ji ni verjel, da je samo zato po krivem prisegla, da ga reši smrti.

× Grozna zakonska tragedija. V ru- mnski občini Dragašani je živel kmet Nikolaj Vladescu poldrugo leto v vednem prepiru s svojo ženo Ivano. Pred nekaj meseci mu je podarila hčerko; a mož ni hotel verjeti, da je oče otroku in je ženo neprestano nadlegoval,

da bi mu priznala svojo nezvestobo. A žena je skušala prepričati moža o svoji nedolžnosti. Zaman! Na močevem domu ji ni bilo več ob- stanka in vrnila se je k materi. Pretečeno ne- deljo popoldne pa je prišel kmet s svojimi brati k tači Evfrozini Popescu po ženo. Kratko in strogo je zahteval, da se vrne na njegov dom. Žena pa mu je prošnjo odbila. Nastal je pre- pir med obema zakoncema. Moževi bratje so potegnili iz žepov revolverje ter začeli streljati na navzoče. Po končanih streljih so hitro zbe- žali. V luži krvi pa so našli sosedje nesrečno ženo z otrokom, njeno mater in še dve ne- omoženi sestri. Vse so postale žrtve zakonske tragedije. Le devetleten deček, morilec svak, je pravočasno skočil skozi okno in se otel gotove smrti.

Po sklepu lista.

Krščanska ljubezen do bližnjega. Ni dolgo od tedaj, kar se je vozil po Do- lenjski železnici v družbi dveh duhovnikov znani Slomškar Fran Petrič iz Naklega, ki ga omenjamo v današnjem listu še na drugem mestu. Petrič, ki je imel na ravno isti vožnji s konduktarjem zaradi svojega otroka nekaj sitnosti, je pravil duhovnima gospodoma, da mu je pisal Jaklič, naj na vsak način kompetira za razpisano nad- učiteljsko mesto v Dolenji vasi, in sicer naj kompetira zato, da tistega mesta ne dobi Potokar, ki živi v prognan- stvu v Banjaloki na Kočevskem! — Je li Petrič kompetiral ali ne — to je postranska stvar. Glavno je načelo, ki je izraženo v tem Jakličevem dejanju: Ubij nasprotnika moralno in materi- alno! Z gnusom se moramo obrniti od tiste organizacije, ki ji načeluje človek, zmožen takih dejanj! — Opozarjamo deželni šolski svet na to dejstvo, da bo vedel zavzeti svoje sta- lišče, ko pride oddaja imeno- vane službe na vrsto!

Izsiljevanje zaupnice. Po Ljubljani krozi vest, da pobira neka učiteljica pod- pise na zaupnico — nadzorniku Maierju! — Ako je to res, tedaj to ne bo nikaka zaupnica, temveč bo samo produkt terorizma od strani nadzornika Maierja. Zakaj marsikdo bo dejal: Da se izognem šikanam in grajalnim dekretom, pa podpišem tisti papir! — No, bodi tako ali drugače, resnica je, da Maierju ne po- maga nobena zaupnica. Kar smo povedali o njem, je tako kričeče, da mora priti kazen! Maier ne miruje, pa naj bo pre- pričan, da ne bomo mirovali niti mi, nego bomo tirali zadevo do tistega mesta, kjer imajo v rokah tudi usodo nadzornikov! — Sicer pa: čemu zaupnica, ki je produkt tero- rizma? Če se čuti Maier nedolžnega, zakaj pa ne stori tega, kar smo mu narekovali: zakaj nas ne toži? Naši očitki so vendar tako izdatni, da nas čisto lahko spravi pred poroto! Ako pa mu teh očitkov še ni dovolj, lahko ponovimo zgodbo o prisluškavanju in o inšpekciji na cesti! — Ako pa nas ne toži, prizna s tem svojo krivdo, prizna, da je kot c. kr. nadzornik nemogoč, prizna, da mu je edina rešitev — penzion! Zatorej ga ne opere nobena zaupnica, zatorej ga niti 100 novih grajalnih dekretov ne odveže njegovih grehov — samo dve poti sta mogoči: ali z nami pred poroto — ali z njimi v penzijo!

Listnica uredništva.

V Istro: Prejeli smo in porabimo prihodnjič.

Iv. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino
papirja in pisalnih po-
trebščin, kartonažno to-
varno, knjigoveznicu.

A. Skulj
v Ljubljani, Poljanska cesta 12
priporoča svojo trgo-
vino papirja, pisalnih
in šolskih potrebščin.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

prilagočeno svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov,
šip itd. Tintnike za šolske klopi,
kakor tudi aparate za fizikalne
poizkušnje. — Prevzema vsa v to
stroko spadajoča dela. ::

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernova ulica 9

prilagočena v veliki izbiri po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površ-
nike za gospode in dečke, obleke za
otroke, žakete za dame, paletu za
dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali vel-
blodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih,
Gg. učiteljem in učiteljicam popust za
„Učiteljski konvikt“.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim
vodstvom in gg. učiteljem
za izvrševanje vseh v knji-
goveško stroko spadajočih
del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Prihranite mnogo denarja

če naročite sukno in modno
blago naravnost od eksportne
tvrdke

Milica Tomec
Humpolec (Češko)

Vzorci na zahtevo gratis na vpogled

Marija Tičar

Ljubljana, Sv. Petra c. 26,

nasproti „Zlate kaplje“

priporoča slav. šolskim vodstvom in cenj. učiteljstvu
sploh svojo trgovino z vsemi

šolskimi potrebščinami.

Cene najnižje!

Postrežba točna!

Ozirajte se le na tvrdke, ki inserirajo v
„Učiteljskem Tovarišu“!

Izredno poceni! Zavoji blaga

za odpošiljatev pripravljeno za
ceno

40 m — K 18—

Ti vsebujejo izbrane ostanke
in odrezke v dolžinah od 1
do 8 m pristno barvanega
bombaževga sukna za obleke
za poletje in zimo, bom-
baževe flanele, blago za pred-
pasnike, platnine itd.
Vzorcev ostankov ne raz-
pošiljam.
Pošilja se po povzetju.

Tkalnica in odpošiljalnica

Jan Škoda
Červený Kostelec,

Češko, Krkonoši,

priporoča popolne in bogate

opreme neveste

in druge tkalne izdelke. —
Platno in posteljno perilo,
rjuhe, bergate, damaste, julete,
kanafas, barhente in flanele,
brisače itd. Vzorci in cenike
gratis in franko.

Posebno opozarjam! Rjuhe

brez šiva, 150 cm široke,
225 cm dolge, uporabne za
najfinije nevestne opreme, že
izgotovljene in zarobljene,
garantirano brezhibne za ceno
K 2-80 1 kos.

Pošiljam najmanj šest kosov
po povzetju.

Važno: Manj vredno blago
ne pošiljam in se za neugaja-
joče denar takoj vrne.

Prosim poskusite!

SINGER „66“

šivalni stroj 20. stoletja

Kupujte samo v naših prodajalnicah ali
od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana
Sv. Petra cesta 4.

Kranj
Glavni trg 53.

Kočevje
Glavni trg 79.

Novo mesto.
Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželeno pojasnilo; vzorci za vezenje, krpanje in šivanje zastoj in franko.

Rezervni zaklad
nad pol milijona

== kron ==

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu

v LJUBLJANI

Dunajska cesta šte. 18

obrestuje hranilne vloge po čistih

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter
jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % brez amortizacije ali na amorti-
zacije po dogovoru.

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Denarni promet

v letu 1910

K 100,000.000—

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Upravno premoženje

v letu 1910

K 20,500.000—

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

Učne načrte za Kranjsko za eno- in K
dvorazrednice po —50
od tri- do osemrazrednice po —60
Načela za obči načrt ponavljane šole —25
Cesarica pesem, četverglasna —14
Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja 4—
Adamič, Slava cesarju Francu Jožetu I. 4—
Besedilo k Adamičevi spevoigrji —10
Štupar, O prvinah in spojinah 1-50
Dr. E. Bretl, Kako si ohranimo zdrave
in trdne zobe —20
Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu 1-20
Učit. pokojninski zakon za Kranjsko —20

Mladinski spisi:

A. Rapč: Mladini I. 1—
J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julka I. 1—
E. Gangl: Zbrani spisi za mladino. I. 1—
A. Rapč: Dane 1—

Telefon št. 118.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 8.

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastoj in franko. Tudi vse
tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in lito-
grafsko stroko spadajoča dela ter jih iz-
vrši točno, okusno in po solidnih cenah.

Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča
sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem
razun vseh najnovejših tiskovin
za ljudske in meščanske šole
posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste
poštne tiskovine za šolsko uporabo.
Vse uradne in vse knjigovodstvene tisko-
vine za obrtno-nadaljevalne šole, pri-
rejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku.
Vse tiskovine za otroške vrste. Razne
mape za uradne spise, za šol. matico
iz posameznih listov, za zbirko normalij
itd. Spominske liste za dečke in de-
klice, izdane od Slovenske šolske matice.
Podkladke, ovojni papir, pivnik, pi-
semski papir za šolsko uporabo.